

Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18861>

Özet

Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri (ÇBUE), ebeveynleri **boşanma** çocukların psikolojik ve duygusal uyum düzeylerini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu envanter, 22 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Temel olarak çocuğun boşanma sürecine verdiği tepkileri, yaşadığı çatışmalar, depresyon ve anksiyete belirtilerini ve sosyal destek algısını değerlendirir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Berna Arifoğlu ve arkadaşları tarafından 2010 yılında gerçekleştirilmiştir.

ÇBUE, çocukların **boşanma** sonrası yaşadığı zorlukları tanımlayarak, klinisyenlere ve araştırmacılara çocukların ihtiyaç duyduğu destek alanlarının belirlemede yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Boşanma, Uyum, Çocuk Psikolojisi, Psikometrik Araçlar, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Berna Arifoğlu, Richard, N. Ş., Razı, G., ve Öz, F.

Amaç

Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri'nin (ÇBUE) temel amacı, ebeveynlerinin **boşanma** sürecinden etkilenen çocukların yaşadığı psikolojik ve davranışsal uyum sorunlarının derecesini belirlemektir. Bu araç, çocukların boşanmaya verdikleri tepkileri, özellikle içselleştirilmiş duygusal sıkıntılar ve ebeveynler arası çatışmalı algılama biçimlerini saptayarak erken müdahale imkanı sunmayı hedefler.

Ölçek, klinik ortamlarda veya araştırmalarda, boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisini standart ve sistematik bir şekilde değerlendirmek için tasarlanmıştır. Elde edilen veriler, çocuğun hangi alt boyutta (çatışma, anksiyete, sosyal destek) daha fazla risk altında olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapı

Ölçek, çocukların **boşanmaya uyum** sürecinde gösterdikleri tepkileri üç ana psikolojik yapı üzerinden ölçer: **Çatışma ve Kötü Uyum**, **Depresyon ve Anksiyete**, ve **Çocuğun Sosyal Desteği**. Bu yapılar, çocuğun ebeveynler arası çatışmalı algılayışını, yaşadığı duygusal sıkıntıyı ve çevresinden aldığı desteğin yeterliliğini bütüncül bir şekilde değerlendirir.

ÇBUE, çocuğun **boşanma** sonrası bilişsel çarpışmalarını (suçluluk duygusu gibi) ve duygusal

tepkilerini (üzüntü ve kaygı gibi) ayrı ayrı ele alarak, uyum düzeyinin çok boyutlu bir resmini sunar. Çocuğun sosyal çevresiyle kurduğu destekleyici ilişkilerin ölçümü, koruyucu faktörlerin değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Geçerlik

Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri'nin Türkçe formunun geçerliliğini belirlemek amacıyla **faktör yapısı** ve ölçüt geçerliliği analizleri yapılmıştır. Faktör yapısı analizleri, ölçeğin teorik olarak öngörülen üç alt boyutu desteklediğini göstermiştir, bu da ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlandığını gösterir.

Ölçüt geçerliliği çalışmaları, ÇBUE puanları, boşanmaya uyumla ilişkili olduğu bilinen dikkat dağınıklıkları veya başka psikolojik araçlarla korelasyonunu incelemiştir. Bu çalışmalar, envanterin ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı başarıyla bir şekilde ölçtüğünü doğrulamıştır.

Güvenirlik

ÇBUE'nin güvenilirliği, iç tutarlılık ve test-tekrar-test yöntemleri kullanılarak saptanmıştır. İç tutarlılık analizi, 146 katılımcıdan elde edilen verilerle gerçekleştirilmiş ve tüm envanter için **Cronbach Alfa** katsayısı 0.70 olarak belirlenmiştir. Bu katsayı, sosyal bilimler araştırmaları için kabul edilebilir bir düzeyde olup, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Test-tekrar-test güvenilirliği, envanterin zaman içinde kararlılığını değerlendirmek üzere yapılmıştır. Türkçe Form, 35 çocuğa 4 hafta arayla yeniden uygulanmıştır. İki uygulama arasındaki puanlar arasındaki korelasyon, **Pearson Momentler Çarpımı Etkili** kullanılarak hesaplanmış ve sonuç $r = 0.668$ ($p < 0.01$) olarak bulunmuştur. Bu istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek korelasyon katsayısı, ÇBUE'nin kısa zaman aralıklarında kararlı sonuçlar verdiğini doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri, yapılan analizler sonucunda toplam 22 maddeden ve 3 temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bu faktörler, çocukların **boşanma** sonrası yaşadıkları deneyimlerin farklı ve kritik yönlerini temsil etmektedir:

Çatışma ve Kötü Uyum (10 madde): Ebeveynler arasındaki çatışmanın çocuk tarafından algılanması ve bu durumun çocuğun kendi uyumunu olumsuz etkileme derecesini ölçer.

Depresyon ve Anksiyete (7 madde): Çocuğun ayrılık sonrası yaşadığı üzüntü, kaygı, çaresizlik ve yorgunluk gibi içselleştirilmiş duygusal sıkıntılar değerlendirir.

Çocuğun Sosyal Desteği (5 madde): Çocuğun boşanma sonrası ebeveynleri veya çevresiyle

olan ilişkilerinin kalitesini, kendisine sunulan duygusal ve pratik desteğin yeterliliğini yansıtır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1= kesinlikle katılmıyorum - 5= kesinlikle katılıyorum)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Boşanmış Ebeveynlere Sahip Çocuklar

Yaş Grubu: Okul Çağındaki Çocuklar (Özgün çalışmada 4 haftalık test-tekrar-test uygulamasına katılan en küçük grup 35 kişiden oluşmuştur.)

Popülasyon Detayları: Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması, iç tutarlılık analizi için 146 katılımcı, test-tekrar-test analizi için 35 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim envanteri. Çocukların, ebeveynlerinin ayrılığından sonraki duygusal ve davranışsal deneyimlerini kendilerinin derecelendirmesi esasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

ÇBUE, Faktör Yapısı, Psikoloji, Uyumsuzluk, Sosyal Destek, Depresyon.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Berna Arifoğlu

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağılı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2010 yılında yayımlanmıştır. Bu çalışma, ölçeğin Türkçe formunun kullanılabileceği ilk yıl için hazırlanmıştır.

Kullanım izinleri ve geçerli ücret bilgileri için sorumlu yazar Berna Arifoğlu veya ilgili akademik yayın organları ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Arifoğlu, B., Richard, N. ?, Raz?, G. ve Öz, F. (2010). Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(3), 121-127.

Bu çalışmanın tam metnine online olarak şu adresten erişilebilir: scopemed.org.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cocuklar-icin-bosanmaya-uyum-envanteri-toad.pdf.

Çocuklar için Boşanmaya Uyum Envanteri Maddeleri

Envanter toplam 22 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır:

Çatışma ve Kötü Uyum (10 m): Bazen annemle babamın yaşadığı sorunların benden kaynaklandığını düşünüyorum.

Depresyon ve Anksiyete (7 m): Keşke babamla daha çok zaman geçirebilseydim.

Çocuğun Sosyal Desteği (5 m): Ayrıldıklarından beri anne ve babamla daha iyi geçiniyorum.